

Byggtiden

Egenkontroll och information

Bygg- och rivningsarbeten innebär många gånger störningar för människor och miljön. Under byggskeppet upplever de närboende ofta störningar, främst i form av buller, vibrationer och damning. Transporter till och från byggarbetsplatsen kan innebära störningar för omgivningen. Byggprocessen medför även utsläpp till luft, påverkan på vegetation och kan ge upphov till förorenat dag- och spillvatten. Dessutom uppkommer stora mängder avfall. Vid ett resurseffektivt och miljöanpassat byggande måste samtliga dessa faktorer beaktas tidigt i byggprocessen.

Byggherren ska ha rutiner för att informera anställda och underentreprenörer om vad som gäller för byggverksamheten beträffande tidsbegränsningar för arbetet, men även lokalisering av olika verksamheter som lossning och krossning. Rutinerna ska även omfatta hur eventuella klagomål ska hanteras samt hur information till närboende och andra berörda ska förmedlas. Miljöbalken gäller vid arbeten som kan medföra störningar till omgivningen. Verksamhetsutövare är enligt 2 kapitlet miljöbalken skyldiga att skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot olägenhet eller skada.

Buller

Buller från byggarbetsplatser p.g.a. arbetsprocesser (sprängning, spontning och borring), maskiner och transporter till och från arbets- och etableringsområdena upplevs ofta som mycket störande. Byggen är dock relativt tidsbegränsade och ett visst mått av buller får accepteras. Många gånger kan det också vara svårt att påverka bullret. Den ansvarige byggherren ska däremot, om möjligt, vidta rimliga åtgärder för att begränsa störningar. Bullerskärmar kan vara en sådan åtgärd och begränsningar i tiden för byggverksamheten kan också bli aktuellt i vissa lägen. Byggbuller regleras i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15).

För att undvika byggbullerproblem bör dessa beaktas redan i planeringskedet av ett byggprojekt. Val av maskiner och utrustning kan till exempel påverka bullret. Det är mycket viktigt att informera berörda boende om den störande verksamheten och vilka tider byggande kommer att ske. Information kan ske genom annonsering, meddelanden på anslagstavlor i området och informationsblad som delas ut i brevlådorna.

Byggföretagen har även ansvar för att ställa krav på underentreprenörer. Det kan gå att minska störningarna från arbetsmaskiner och arbetsredskap genom val av byggmetoder, maskiner, lokala avskärmningar, tidsbegränsning av viss verksamhet och förstärkning av byggnadernas fasadisolering.

Riktvärden för byggbuller (Naturvårdsverkets allmänna råd (2004:15) om buller från byggplaster):

Område	Helgfri mån-fred		Lör, sön, helgdagar		Samtliga dagar	
	Dag 07-19	Kväll 19-22	Dag 07-19	Kväll 19-22	Natt 22-07	
	Leq	Leq	Leq	Leq	Leq	L _{max}
Bostäder						
<i>Utomhus (vid fasad)</i>	60 dBA	50 dBA	50 dBA	45 dBA	45 dBA	70 dBA
<i>Inomhus (bostadsrum)</i>	45 dBA	35 dBA	35 dBA	30 dBA	30 dBA	45 dBA
Vårdlokaler						
<i>Utomhus (vid fasad)</i>	60 dBA	50 dBA	50 dBA	45 dBA	45 dBA	-
<i>Inomhus</i>	45 dBA	35 dBA	35 dBA	30 dBA	30 dBA	45 dBA
Skolor o dyl						
<i>Utomhus (vid fasad)</i>	60 dBA					
<i>Inomhus</i>	40 dBA					
Kontor o dyl						
<i>Utomhus (vid fasad)</i>	70 dBA					
<i>Inomhus</i>	45 dBA					

I de fall verksamhet pågår endast del av period bör den ekvivalenta ljudnivån beräknas för den tid under vilken verksamheten pågår – t.ex. under en sekvens för byggaktiviteter med intermitterant buller (pålning, spontning, borring etcetera). För verksamhet med begränsad varaktighet, högst två månader, t.ex. spontning och pålning, bör 5 dBA högre värden kunna tillåtas. Vid enstaka kortvariga händelser, högst 5 min per timme, bör upp till 10 dBA högre nivåer kunna accepteras. Detta bör dock inte gälla kvälls- och nattetid. I de fall verksamheten är av begränsad art och även innehåller kortvariga händelser bör höjningen av riktvärdet få uppgå till sammanlagt högst 10 dBA.

Riktvärdena är en utgångspunkt och vägledning för den bedömning som görs i varje enskilt fall. Särskilda skäl kan medföra att avsteg kan behöva göras såväl uppåt som nedåt från de angivna riktvärdena (NFS 2004:15)

Arbeten som orsakar störande buller t.ex. stenkrossning, pålning, och nitning får inte, utan polismyndighetens tillstånd, äga rum mellan kl 22.00 och kl 7.00. (Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholm, 2008:6).

Avfallshantering

Byggavfall utgörs dels av rivningsavfall från totalrivningar och ombyggnader, dels av spill och förpackningar som genereras under byggskedet. En stor del av detta material kan återanvändas eller återvinnas.

En del av avfallet kan klassas som farligt avfall på grund av innehåll av farliga och miljöskadliga ämnen. Tidigare verksamheter som funnits i byggnaden eller på tomten kan också ha gett upphov till farligt och miljöskadligt avfall. Vad som betraktas som farligt avfall och hur detta ska hanteras framgår av bilaga till avfallsförordningen (2011:927). Farligt avfall ska lämnas till godkänd transportör för borttransport. Mindre mängder kan transporteras i egen regi efter anmälan till Länsstyrelsen i Stockholm.

Påverkan på mark, vegetation, yt- och grundvatten och luft

Under byggtiden föreligger risk för förorening av mark, yt- och grundvatten och påverkan på vegetation genom uppställning av arbetsfordon, lokala bränsleupplag kemikaliehantering med mera. Dessutom föreligger risk för grumling av närliggande vattendrag orsakad av markarbeten. Behov av skyddsåtgärder bör därför beaktas. Etableringsytor bör inte heller få försämra framkomligheten för gång- och cykeltrafik.

För att begränsa miljöpåverkan från arbetsmaskiner, har kommunfullmäktige i Malmö, Göteborg respektive Stockholm fattat beslut om miljökrav vid upphandling av entreprenader. Dessa upphandlingskrav är en del av arbetet med att förbättra miljökvaliteten i städerna. När kraven utformats har hänsyn tagits till att de ska tillämpas i ett tätbefolkat område. Åtgärder för att reducera utsläppen av cancerogena ämnen har givits stort utrymme. Där det finns risk för överskridande av miljökvalitetsnormerna (MKN) för luft, ska en bedömning göras av den aktuella arbetsplatsens påverkan på luftkvaliteten.

Vid byggnadsarbeten kan flera typer av förorenat vatten uppstå, exempelvis processvatten, länshållningsvatten och dagvatten. Allt förorenat vatten ska, innan det avleds till recipient, genomgå minst slam- och oljeavskiljning. Tvättning, rengöring och service av fordon och arbetsmaskiner får endast ske på platser som är avsedda för detta ändamål, till exempel permanent tvättanläggning eller vid hemmadepå.

Av särskild vikt är att skydda träd som ska sparas. I trafikkontorets tekniska handbok och trädplan för Stockholm finns anvisningar för trädskydd i samband med byggnadsarbete. Även länsstyrelserna har tagit fram ett informationsblad, ”skydda träden vid arbeten”, med liknande information. Inplankning av trädstam är inte tillräckligt utan även trädets rotsystem ska skyddas. En skyddszon på tio meters radie från trädstammen bör avsättas för att säkerställa att trädet klarar sig. Alternativt kan man utföra en individuell undersökning av varje enskilt träd med en dokumenterad provgrävning för att påvisa om det är möjligt att gå närmare.

Användbara underlag

- Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (till 2 kap. och 26 kap. 19 § miljöbalken), NSF 2004:15
- Dagvattenstrategi för Stockholm 2015
- PBL (2010:900) 10 kap. Genomförande av bygg-, rivnings-, och markåtgärder
- Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholm, KFS 2011:167
- Miljökrav vid byggverksamhet – en vägledning, juni 2007.
www.stockholm.se/Byggbroschyren
- Gemensamma miljökrav före entreprenader, 2012. Malmö stad, Göteborgs stad, Stockholms stad och Trafikverket.
<http://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/upphandling/Sa-upphandlar-vi/Forfragningsunderlag/Kravdokument/Miljokrav-i-entreprenader/>
- Trädplan för Stockholm, policy del I och II, Trafikkontoret.
- Länsstyrelserna, Skydda träden vid arbeten